U C H W A Ł A Nr L/185/2009
RADY GMINY W TCZOWIE
z dnia 30 grudnia 2009 roku

w sprawie przyjęcia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Tczów

Na podstawie art.14 ust.6 oraz art.15 ust.7 i 7a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 39, poz.251 z późn. zm.), w związku z art.18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U.z 2008 r. Nr 25,poz.150) oraz art.7 ust.1 pkt 1, art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn.zm.) Rada Gminy w Tczowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Tczów w brzmieniu określonym w załączniku stanowiącym integralną część niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tczów.

§ 3.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Gminy
Piotr Woźniak

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY TCZÓW

Tczów 2009

Spis treści:

1. Wstęp
2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego
3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest
4. Charakterystyka Gminy Tczów
5. Ilość i stan wyrobów zawierający azbest na terenie Gminy Tczów
6. Finansowe aspekty realizacji programu
7. Podsumowanie

Załączniki:

Nr 1 – Wykaz aktów prawnych
Nr 2 – Wykaz firm
Nr 3 – Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest

1. Wstęp

Azbest to grupa wielu minerałów, występujących w formie włóknistej. Nazwa ta dotyczy ogółu minerałów krzemionkowych tworzących włókna. Włókna azbestu cechują się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników fizycznych i chemicznych. Produkty wykonane z azbestu są ognioodporne, kwasoodporne, odporne na korozję i mają właściwości dźwiękochłonne.

Na podstawie wykopalisk dokonanych w Finlandii stwierdzono, że azbest był stosowany już ok. 4500 lat temu. W Europie Południowej jest znany już od ponad 2500 lat. W XV-XIX wieku azbest dodawany był do różnych surowców w celu uzyskania knotów do świec, niepalnego papieru, skóry, wyrobów tekstylnych, płaszczy żołnierskich.

Dzięki unikalnym właściwościom, w kolejnych latach azbest był wykorzystywany jako surowiec do produkcji ponad 3000 wyrobów. Wykorzystywano go szczególnie w budownictwie jako: pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne. Ze względu na złe przewodnictwo ciepła i prądu był wykorzystywany jako materiał izolacyjny. Poza tym był stosowany do produkcji sprzętu gospodarstwa domowego, a także produkcji farb, klejów, płytek podłogowych, smarów, pokostów, lepików, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek p/gazowych. Dzięki ogniotrwałości i izolacyjności termicznej stosowano go do wyrobu tkanin i farb ogniotrwałych.
Chryzolit, który jest uznawany za mniej szkodliwy jest nadal stosowany w USA. Aktualnie azbest wykorzystuje się do produkcji silników rakietowych w amerykańskim programie wahadłowców kosmicznych oraz w przemyśle okrętowym.

W Polsce brak jest złóż azbestu. Azbest wykorzystywany do produkcji był w przeszłości importowany z byłego ZSRR i Kanady. W latach siedemdziesiątych XX wieku sprowadzano rocznie nawet ok. 100 tys. ton azbestu, z czego ok. 85 % wykorzystywano do produkcji pokryć dachowych i elewacji budynków. Pozostały azbest był stosowany do: produkcji rur azbestowo-cementowych (ilość szacuje się na około 600 tys. ton), w hutnictwie i przemyśle ceramicznym (ok. 60 tys. ton). Masę wyrobów małogabarytowych, będących w użyciu ocenia się na 100 tys. ton.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Pył jaki powstaje podczas wydobycia i przerobu azbestu, a także podczas użytkowania wyrobów zawierających ten materiał, należy do bardzo niebezpiecznych trucizn.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przyjęty przez Radę Ministrów 14 lipca 2009 r. jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski". W programie tym utrzymane zostały cele:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Podstawowym celem programu jest oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a także sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko w terminie do 2032 r.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Tczów określa zasady wspierania przedsięwzięć związanych z realizacją ogólnopolskiego programu na terenie gminy i stanowi realizację zadania zapisanego w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Tczów.

Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia obszaru gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych dla mieszkańców gminy spowodowanych azbestem
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

•**Klasa I** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie", zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe.

•**Klasa II** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde", zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo" stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Biologiczna agresywność pyłu azbestu zależy od stopnia penetracji i ilości włókien w dolnej części układu oddechowego. Wyroby azbestowe stwarzają zagrożenie dopiero wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Dochodzi do tego najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, a także wskutek naruszania struktury wyrobu.

Szkodliwość włókien azbestowych zależy od długości i średnicy włókien. Większe włókna są mniej szkodliwe, gdyż w większości zatrzymują się w górnych drogach oddechowych, skąd są usuwane przez rzęski. Włókna bardzo drobne są usuwane przez system odpornościowy. Najbardziej niebezpieczne dla organizmu ludzkiego są włókna o długości >5μm i średnicy <3 μm, przenikają one do dolnych dróg oddechowych, wbijają się w do płuca i w wyniku wieloletniego podrażnienia komórek wywołują nowotwory. Włókna takie powstają najczęściej podczas ścierania wykładzin hamulcowych i sprzęgłowych samochodów starszego typu.

Pojawienie się patologii będących następstwem ekspozycji na pył azbestu jest uzależnione od rodzaju ekspozycji. Ekspozycja może być: zawodowa, parazawodowa i środowiskowa. Różnią się one wielkością stężeń włókien, rozmiarami włókien, długością trwania narażenia, skutkami dla zdrowia i

wielkością ryzyka wystąpienia nowotworów złośliwych. Narażenie zawodowe na pył może być przyczyną chorób takich jak:

- **pylica azbestowa (azbestoza)** – jest to śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej z obecnością ciałek lub włókien azbestowych. Ciężkość azbestozy zależy od kumulowanej dawki włókien azbestu i okresu jaki upłynął od pierwszego narażenia. Procesy zwłóknieniowe przebiegają bardzo wolno – objawy kliniczne pojawiają się najczęściej dopiero po 10 latach. Choroba ta przejawia się suchym, męczącym kaszlem, dusznością wysiłkową, bólami w klatce piersiowej oraz objawami nieżytu oskrzeli i rozedmy płuc.

- **zmiany opłucnowe** – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe. Mogą występować pod postacią blaszek, zgrubień i odczynów wysiękowych. Zgrubienia opłucnej towarzyszą zwykle procesom włóknienia sąsiadującej tkanki. Zmiany opłucnowe powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, a także zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.

- **rak płuc** – to najpowszechniejszy nowotwór wywołany przez azbest. Azbestowe zmiany nowotworowe mają tendecję do umiejscowienia się w dolnej części płuca, w przeciwieństwie do innych nowotworów, które w większości umiejscawiają się w górnej części płuca. Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Choroba ta jest postępująca i prowadzi do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów. Nowotwór rozwija się najczęściej u osób zawodowo narażonych na kontakt z azbestem, a także u osób mieszkających w okolicach kopalni i zakładów przetwórstwa azbestu. Najczęściej raka płuc wywołuje azbest amfibolowy. Ilość wykrywanych tego typu nowotworów zwiększa się o około 10% rocznie.

- **międzybłoniak opłucnej** – jest to rzadko występujący nowotwór złośliwy. Jest to choroba trudna do zdiagnozowania, charakteryzująca się wysoką śmiertelnością oraz krótką przeżywalnością wynoszącą około jednego roku od momentu wystąpienia najczęstszych objawów klinicznych w postaci trudności oddechowych, bólów w klatce piersiowej, kaszlu, wysięku w jamie opłucnej. Nowotwór ten występuje najczęściej u osób powyżej 65 roku życia. W Polsce z powodu międzybłoniaka opłucnej umiera rocznie około 120 osób.

W ekspozycji parazawodowej i środowiskowej na pył azbestu głównym skutkiem jest międzybłoniak opłucnej i wzrost ryzyka raka płuca.

3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Regulacje prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, począwszy od realizacji obowiązku dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów do zdeponowania wytworzonych odpadów na składowisku, są zamieszczone w aktach prawnych które przedstawiono w **załączniku nr 1**.

Realizacja Programu jest powiązana z realizacją celów następujących dokumentów:

- Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie – Narodowa Strategia Spójności,
- Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010,
- Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej,
- Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach do końca grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,

- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, w stosunku do uboższych właścicieli obiektów. Częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat – inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz aktualizacja informacji o:
  - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
  - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie

przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
  - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
  - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
  - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
  - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
  - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
  - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w

zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004r. Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przez narażeniem na działanie azbestu.

W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

4. Charakterystyka Gminy Tczów

Gmina Tczów położona jest w województwie mazowieckim, w jego południowo-zachodniej części, w powiecie zwoleńskim. Graniczy: od północy i wschodu z Miastem i Gminą Zwoleń, od południa z Gminą Kazanów oraz od zachodu z Miastem i Gminą Skaryszew i Gminą Gózd.

Obszar Gminy Tczów położony jest w obrębie mezoregionu Równiny Radomskiej, wchodzącej w skład wzniesień południowo – mazowieckich. Pod względem geomorfologicznym jest to plejstoceńska wysoczyzna denudacyjna, o prawie płaskiej powierzchni i nachyleniach nie przekraczających 5%. Wzniesienie nad poziom morza zawiera się w granicach 156 – 187 m. Wysoczyzna porozcinana jest dolinami rzek: Muchy, Tczówki, Piątkowego Stoku oraz ich dopływów i charakteryzuje się występowaniem licznych bezodpływowych zagłębień. W rejonie Lucina, Janowa, Bartodziejów, Kazimierzowa, Rawicy, Brzezinek Nowych i Wincentowa występują piaski eoliczne, w północnej części gminy tworzące kilkumetrowe wydmy.

Gmina Tczów zajmuje powierzchnię 7213 ha, ludność to 4996 mieszkańców (stan na 01.12.2009). Gęstość zaludnienia wynosi 69 osób/km^2. Użytki rolne stanowią około 89% (6483 ha), lasy i grunty leśne około 6,9 % powierzchni ogólnej gminy.

Demografia

Gmina Tczów liczy 4996 mieszkańców, średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 69 osób/km^2 (stan na 01.12.2009).

Liczbę ludności gminy Tczów przedstawia poniższa tabela:

Lata	*2005*	*2006*	*2007*	*2008*	*2009*
Liczba ludności	4941	4906	4921	4911	4996

*wg danych GUS

Ruch naturalny ludności gminy w latach 2005 – 2008 przedstawia zestawienie:

Rok	*Zgony*	*Zameldowania na pobyt stały*	*Wymeldowania*	*Urodzenia*	*Małżeństwa*
2005	55	38	50	63	30
2006	67	31	56	57	36

2007	51	68	67	65	43
2008	64	32	51	63	39

*wg danych GUS

Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych gminie Tczów:

Lata	***2005***	***2006***	***2007***	***2008***
Przyrost naturalny	8	-10	14	-1

*wg danych GUS

Korzystnymi cechami demograficznymi są:

- korzystna struktura wiekowa ludności: wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym (61,0% ogółu), 23,5% osób w wieku przedprodukcyjnym i 15,5% w wieku poprodukcyjnym (wg GUS – stan na 31.12.2008r.)
- wyrównany współczynnik feminizacji (kobiety stanowią 49% całej populacji).

Niekorzystne trendy w procesach demograficznych to:

- ujemne saldo migracji,
- ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego,
- spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa,
- prognozowany spadek liczby mieszkańców gminy.

Sfera społeczna

Oświata i kultura

Na terenie gminy funkcjonuje Gimnazjum w Tczowie oraz 4 szkoły podstawowe (w Tczowie, Janowie, Brzezinkach Starych i Rawicy). Sale gimnastyczne posiadają szkoły w Tczowie i Rawicy. Funkcję upowszechniania kultury na terenie gminy prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Tczowie z filią w Brzezinkach Starych.

Ochrona zdrowia

W gminnej miejscowości Tczów funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, apteka oraz gabinet stomatologiczny.

Bezpieczeństwo publiczne

Teren gminy Tczów obsługiwany jest przez Komisariat Policji w Kazanowie.

Na terenie gminy działają 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (Tczów, Bartodzieje, Rawica, Tynica).

Mieszkalnictwo

Jakość i komfort mieszań na terenie gminy systematycznie się poprawia, wzrasta liczba mieszkań i ich standard.

Liczba mieszkań i powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Tczów:

2006		**2007**		**2008**	
Liczba mieszkań	Powierzchnia (m^2)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m^2)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m^2)
1214	107 640	1226	109 085	1247	111 266

* wg danych GUS

Wg danych Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2008 wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych kształtują się następująco:

Przeciętna	Gmina Tczów	Powiat Zwoleński	Subregion Radomski	Województwo Mazowieckie
Liczba izb w 1 mieszkaniu	3,89	3,62	3,55	3,51
Osób w 1 mieszkaniu	3,93	3,34	3,18	2,72
Osób na 1 izbę	1,01	0,92	0,89	0,78
Powierzchnia użytkowa mieszkania (m^2)	89,2	77,5	70,5	67,5
Powierzchnia użytkowa na 1 osobę (m^2)	22,9	23,2	22,2	24,8

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2007

Przeciętna liczba osób w jednym mieszkaniu wynosi 3,89 i jest wyższa niż ta sama liczba w powiecie i w województwie. Średnia powierzchnia mieszkania w gminie wynosi 89,2 m^2, a powierzchnia użytkowa, przypadająca na jedną osobę 22,9 m^2 - jest mniejsza od powierzchni użytkowej dla powiatu.

Rolnictwo

Dominującą gałęzią gospodarki w gminie Tczów jest rolnictwo. Ze względu na rzeźbę terenu, warunki klimatyczne, glebowe i wodne na terenie gminy dominują uprawy zbóż, ziemniaków oraz uzupełniająco warzyw, roślin przemysłowych (tytoń, len) i pastewnych. Około 50% indywidualnych gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa o wielkości 7-15 ha. W gminie dominuje przede wszystkim hodowla trzody chlewnej oraz bydła, a także uzupełniająco drobiu w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Struktura użytkowania gruntów w gminie

	Powierzchnia ogółem	*Użytki rolne*					*Lasy i grunty leśne*	*Pozostałe grunty*
		razem	*Gruntu orne*	*Sady*	*Łąki*	*Pastwiska*		
ha	7213	6318	5321	27	749	221	473	422
%	100	87,6	73,8	0,4	10,4	3,0	6,6	5,8

*wg danych GUS w Warszawie

Działalność pozarolnicza

Według danych GUS na dzień 31.12.2008 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 217 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w tym 204 jednostki w sektorze prywatnym.

Dane prezentowane w zamieszczonej niżej tabeli przedstawiają ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy oraz działy gospodarki, w zakresie których prowadzą one działalność.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Tczów w 2008 r. według sekcji

Sektor gospodarki	Liczba podmiotów gospodarczych
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektr., gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	24
Budownictwo	51
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	74

Transport i gospodarka magazynowa	2
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	13
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7
OGÓŁEM	**217**

*GUS – Bank Danych Regionalnych : dane roczne za 2008 r.

Środowisko przyrodnicze

Na terenie gminy Tczów znajdują się obszary podlegające ochronie:

- lasy
- ujęcie wody w Tczowie wraz ze strefą ochrony pośredniej, zewnętrzną

Do objęcia ochroną prawną przewidziane są obiekty:

- pomnik przyrody nieożywionej – głaz narzutowy o obwodzie 6 m w Brzezinkach Starych
- GZWP Nr 405 „Niecka Radomska" wraz ze strefami ochronnymi.

Lasy i zadrzewienia w gminie Tczów zajmują około 6,6 % powierzchni ogólnej – 473 ha. Na obszarze całej gminy rozproszone są drobne powierzchnie leśne. Największymi kompleksami są: położony na wschód od Bartodzjejów – Las Gardzieniecki i na północ od tej miejscowości - Las Rogacz. Lasy państwowe nadzoruje Nadleśnictwo Zwoleń.

W lasach gminy dominują siedliska świeże borowe występujące na glebach bielicowych wytworzonych z piasków słabogliniasych, gliniastych lekkich a niekiedy luźnych. Dominuje drzewostan sosny z domieszką brzozy, grabu, olszy, świerku i dębu. Wiek drzewostanów sosnowych to 40-80 lat, a także

powyżej 80 lat. Podszycie tworzą: dąb, brzoza, sosna, kruszyna i jarzębina. Masowo występują: borówka czarna i brusznica, mchy, trawy i wrzos.

Ważnym elementem szaty roślinnej na terenach ubogich w lasy są zadrzewienia i zakrzewienia. Na terenie gminy grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują niewielką powierzchnię - 52 ha. Najwięcej gruntów zadrzewionych i zakrzewionych znajduje się w Brzezinkach Nowych.

W dolinach Tczówki, Kłonówki i Muchy występują torfy, na których rozwinęły się ekosystemy roślinności bagiennej. Ekosystemy te związane są z mokrymi zagłębieniami deflacyjnymi występującymi głównie w południowej części gminy, przy granicy z gminą Kazanów (Żabówka, Wilczy Ług, Scyna).

Hydrografia

Teren gminy Tczów należy do dorzecza Wisły. Przez teren gminy z północy na płn.-wsch. przebiega dział drugiego rzędu oddzielający dorzecze Iłżanki i Zwolenki. W dorzeczu Iłżanki znajduje się około 90% powierzchni gminy.

Najważniejszymi ciekami wodnymi są Tczówka (Struga Tęczowa), Mucha z Kłonówką – dopływy Modrzewianki oraz Piątkowy Stok – dopływ Zwolenki. Sieć rzeczna ma charakter nizinny – płaskie doliny, rzeki niewielkie, silnie rozgałęzione. Znaczny wpływ na kształt sieci hydrograficznej miały działania melioracyjne, które spowodowały znaczne obniżenia poziomu wód gruntowych. Na terenie gminy nie ma naturalnych zbiorników wodnych, 2 zbiorniki sztuczne zajmują powierzchnię 0,84 ha.

Na obszarze gminy występują dwa poziomy wodonośne: czwartorzędowy i górnokredowy. Teren gminy położony jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 405 „Niecka Radomska" – kredowy poziom wodonośny. Warunki wodne gminy Tczów są korzystne dla rozwoju rolnictwa i osadnictwa.

5. Ilość i stan wyrobów zawierający azbest na terenie Gminy Tczów

Na terenie Gminy Tczów dokonano inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, zgłoszonych do Urzędu Gminy w Tczowie przez właścicieli i zarządców nieruchomości, określono ilości oraz miejsca występowania takich wyrobów na terenie gminy.

Zebrane informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Szczegółowe zestawienie ilości i miejsc występowania azbestu na terenie gminy Tczów:

Nazwa miejscowości	***Rodzaj wyrobów zawierających azbest***	***Ilość wyrobów zawierających azbest [szt.]***		
		Pokrycia dachowe budynków mieszkalnych	***Pokrycia dachowe budynków gospodarczych i inwentarskich***	***Razem***
Bartodzieje	płyty azbestowo-cementowe	7 675	33 239	40 914
Józefów	płyty azbestowo-cementowe	2 280	5 710	7 990
Borki	płyty azbestowo-cementowe	5 484	24 525	30 009
Lucin	płyty azbestowo-cementowe	3 159	8 350	11 509
Julianów	płyty azbestowo-cementowe	270	900	1 170
Brzezinki Stare	płyty azbestowo-cementowe	7 338	25 570	32 908
Janów	płyty azbestowo-cementowe	12 400	20 910	33 310
Podzakrzówek	płyty azbestowo-cementowe	6 750	27 000	33 750
Tynica	płyty azbestowo-cementowe	4 300	15 535	19 835
Brzezinki Nowe	płyty azbestowo-cementowe	3 220	16 230	19 450
Rawica	płyty azbestowo-cementowe	6 570	26 260	32 830
Tczów	płyty azbestowo-cementowe	8 281	38 958	47 239
Rawica Nowa i Kazimierzów	płyty azbestowo-cementowe	5 990	16 530	22 520
Wincentów	płyty azbestowo-cementowe	2 468	19 489	21 957
Łącznie:	**płyty azbestowo-cementowe**	**76 185**	**279 206**	**355 391**

*wg danych Urzędu Gminy Tczów

Łącznie na terenie Gminy Tczów znajduje się 355 391 szt. płyt falistych azbestowo-cementowych (eternitu).

Przyjęto średnią wagę 1 szt. płyty azbestowo-cementowej 15 kg.

Znając ilość płyt azbestowych oraz ciężar 1 szt. płyty można obliczyć szacunkową wagę wyrobów azbestowo-cementowych na terenie gminy.

355 391 × 15 kg = 5 331 Mg

W celu zakwalifikowania wyrobów zawierających azbest do dalszego użytkowania lub usunięcia oraz określenia stopnia pilności działań naprawczych, wykonano ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Do grupy I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) zakwalifikowano 0,8% pokryć dachowych, co stanowi około **43 Mg,** które muszą być usunięte w pierwszej kolejności.

6. Finansowe aspekty realizacji programu

Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty ze środków własnych gminy, dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy.

Dotacje i kredyty krajowe

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) określa zasady funkcjonowania narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Środki **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** mogą być przeznaczone m.in. na wspomaganie działalności w zakresie:

- dofinansowywanie inwestycji ekologicznych realizowanych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych,
- badań, upowszechniania ich wyników, a także postępu technicznego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- zapobiegania lub usuwania skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- innych zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy, w tym na programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, programy ochrony przed hałasem, plany gospodarki odpadami, plany działań krótkoterminowych, a także na realizację powyższych planów i programów.

Fundusze Unii Europejskiej

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) jest to dokument określający system wykorzystania oraz wdrażania funduszy unijnych:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Funduszu Spójności.

Cele Narodowej Strategii Spójności będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych oraz Regionalnych Programów Operacyjnych:

a) Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,

b) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,

c) Program Operacyjny Kapitał Ludzki,

d) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,

e) Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,

f) Program Operacyjny Pomoc Techniczna,

g) 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – każde z szesnastu województw w latach 2007-2013 będzie realizowało własny program operacyjny, finansowany przez Europejski Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest odbywać się będzie ze wsparciem finansowym ze środków publicznych – budżetu gminy. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania kosztów: demontażu, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowo-cementowych.

Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków:

- Budżetu Gminy,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Środków RPO,
- Środków z fundacji i funduszy wspierających działania z zakresu usuwania azbestu;

Przewiduje się gromadzenie środków przeznaczonych na realizację programu na wydzielonym koncie w budżecie gminy – środki pozyskane od instytucji zewnętrznych oraz przeznaczone na ten cel w budżecie gminy Tczów będą przekazywane mieszkańcom gminy spełniającym warunki zapisane w

regulaminie dofinansowania. Wójt Gminy powoła komisję, której zadaniem będzie rozpatrywanie wniosków i ich ocena. Wnioski będą rozpatrywane w kolejności ich zgłoszenia aż do wyczerpania środków na dany rok kalendarzowy.

Wysokość udziału finansowego Gminy zależna będzie od możliwości finansowych w danym roku budżetowym oraz ilości składanych wniosków i corocznie będzie określana przez Radę Gminy. Szczegółowe warunki i procedury pomocy finansowej dla właścicieli, współwłaścicieli nieruchomości i wspólnot mieszkaniowych podejmujących się usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest zostaną określone w „Regulaminie udzielania dofinansowania". Regulamin stanowi załącznik do niniejszego Programu.

Na terenie województwa mazowieckiego znajduje się jedno składowisko odpadów przyjmujące azbest w miejscowości Rachocin (gm. Sierpc), które znajduje się w odległości 250 km od gminy Tczów.
Najbliższe składowisko na którym składowane są odpady zawierające azbest znajduje się w miejscowości Poniatowa Wieś (gm. Poniatowa, woj. lubelskie), które położone jest w odległości ok. 70 km od gminy Tczów.

Na terenie gminy Tczów znajduje się około 410 000 m² płyt azbestowych. Realizacja całego procesu usuwania azbestu potrwa do końca 2032 roku, więc średniorocznie powinno zostać usunięte około 18 630 m² płyt azbestowych. W latach 2010-2013 przewiduje się usunięcie około 75 tys. m² azbestu znajdującego się na budynkach i budowlach.

Dofinansowanie za 1 m² usuniętych wyrobów zawierających azbest przyznawane będzie w wysokości kwoty uzyskanej w przetargu.

O dofinansowanie do poniesionych kosztów usuwania azbestu mogą się również ubiegać właściciele nieruchomości u których znajduje się azbest zdjęty wcześniej (przed wdrożeniem programu usuwania azbestu na terenie Gminy) i złożony na posesji. Wówczas dofinansowanie będzie obejmowało koszty opakowania, transportu i składowania płyt azbestowych (bez kosztów demontażu pokrycia).

Poniższa tabela przedstawia harmonogram rzeczowy programu

Harmonogram rzeczowy na lata 2009-2032

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Opracowanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest" oraz „Regulaminu udzielania dofinansowania do poniesionych kosztów usuwania azbestu z terenu Gminy Tczów"	XII 2009

2.	Zorganizowanie spotkań z mieszkańcami, którzy zgłosili posiadanie wyrobów zawierających azbest, informacja na temat zarejestrowanych firm zajmujących się zdejmowaniem eternitu	2010
3.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	2010 - 2032
4.	Realizacja „Programu…"	2010 - 2032
5.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	2010 – 2032
6.	Monitoring i ocena realizacji „Programu..." w ramach Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Tczów	2010 - 2032

Ze względu na dość dużą skalę występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy, władze samorządowe muszą podjąć starania o pozyskanie środków zewnętrznych oraz uwzględnić problem dofinansowania usuwania azbestu w corocznych budżetach Gminy - by zgodnie z „Krajowym programem usuwania azbestu…" do 31 grudnia 2032 r. całkowicie usunąć azbest z terenu gminy Tczów.

O kolejności usuwania wyrobów azbestowych powinny decydować wyniki oceny stanu technicznego pokrycia dachowego.
Budżet gminy nie jest w stanie samodzielnie sfinansować tego zadania – tempo realizacji programu zależne będzie od środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki Unii Europejskiej i inne).

Właściciel nieruchomości pokryje koszty związane z zamontowaniem nowego pokrycia dachowego.

Sfinalizowanie zadania nastąpi po skompletowaniu odpowiednich dokumentów, tj. faktury za wykonaną usługę, dokumentu potwierdzającego zgłoszenie robót lub uzyskanie pozwolenia na budowę/rozbiórkę od Starosty Zwoleńskiego, karty przekazania odpadu oraz protokołu zdawczo-odbiorczego potwierdzającego realizację zadania (sporządzonego przez pracownika Urzędu Gminy w Tczowie).

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące roboty demontażowe, transport i utylizację odpadów zawierających azbest, zgodnie z przepisami prawa, powinny posiadać odpowiednie pozwolenia. Firma zajmująca się usuwaniem azbestu na terenie gminy Tczów zostanie wyłoniona na drodze przetargu.

Wykaz firm posiadających decyzję w sprawie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest powstającymi w wyniku przeprowadzanych prac remontowo – budowlanym na terenie powiatu zwoleńskiego znajduje się w **załączniku nr 2**.

7. Podsumowanie

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powierza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania dla właścicieli obiektów i urządzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewidujemy, że w następnych latach Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia, co jest celem programu.

Załącznik Nr 1

WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH
regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

USTAWY

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z póź. zm.)

2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)

3. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.)

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.)

5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)

6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.)

7. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z póź. zm.)

ROZPORZĄDZENIA:

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz. 1666, z późn. zm.)

2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, z późn. zm.)

3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896)

4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)

5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109)

6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645, z późn. zm.)

7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz.1674)

8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.)

9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz.1595)

10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876 oraz z 2008 r. Nr 200, poz. 1235)

11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649)

12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)

13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)

14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213)

15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686)

16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogącychpowodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055)

17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439)

18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12)

19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858)

20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 oraz z 2009 r. Nr 39, poz. 320)

21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 110, poz. 935)

22. Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 667)

23. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.)

24. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)

25. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011, z późn. zm.)

26. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)

27. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 187, poz. 1571)

DYREKTYWY

1. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27)

2. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976, str. 201, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 3, str. 317)

Zmieniające dyrektywę Rady 76/769:

- Dyrektywa Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowująca po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu o stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999, s. 18, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 24, str. 193)

- Dyrektywa Rady 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. zmieniająca po raz piąty dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się

do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 263 z 24.09.1983, str. 33; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 7, str. 118)

- Dyrektywa Rady 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. zmieniająca po raz siódmy (azbest) dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1985, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 86)

- Dyrektywa Komisji 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. dostosowująca do postępu załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 363 z 31.12.1991, str. 36; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 11, str. 13)

3. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 263 z 29.09.1983, str. 25, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 264) Zmieniające dyrektywę Rady 83/477:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/18/WE z dnia 27 marca 2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 97, z 15.04.2003, str. 48; ; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, str. 312)

- Dyrektywa Rady 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. zmieniająca dyrektywę 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 206 z 29.07.1991, str. 16; ; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 415)

- Dyrektywa Rady 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników chemicznych przy pracy (czternasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG

(Dz. Urz. WE L 131 z 5.05.1998, str. 11, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 3, str. 279)

4. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269)

5. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349)

6. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str. 12, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 213)

7. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35)

8. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228)

9. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L 11 z 16.01.2003, str. 27, Dz. Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314).

Załącznik Nr 2

WYKAZ FIRM
posiadających zezwolenie na usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Zwoleńskiego –

1. Mazowieckie Przedsiębiorstwo Ekologiczne
   z siedzibą w Warszawie,
   ul. Klęczewska 38, 01-826 Warszawa

2. GloxBud Sp. z o.o.
   02-738 Warszawa, ul. Dominikańska 13B

3. Pan Stanisław Gozdur Usługi Dekarskie
   Bąkowa 158, 27-310 Ciepielów

4. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe
   „POL-BUD" S.C.
   Okrój Elżbieta, Okrój Grzegorz
   ul. Andersa 3/75, 26-600 Radom

5. POLONICA Sp. z o.o.
   ul. 1 Maja 191, 25-655 Kielce

6. P.P.H.U. „EKO-MIX" Konstanty Spurek
   ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław

7. „SanTa EKO" Tadeusz Zych, Izabela Rutkowska Sp. j.
   ul. Portowa 24, 27-600 Sandomierz

8. Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe
   „AWAT" Sp. z o.o.
   ul. Kaliskiego 9, 01-476 Warszawa

9. FIRMA HANDLOWO USŁUGOWA PROJEKT – BUD Edyta Psut
   ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa

10. AZ BEST Sp. z o.o w organizacji
    ul. Locci 30, 02-928 Warszawa

11. Spe – Bau Sp. z o.o.
    ul. Mielecka 21/1, 53-401 Wrocław

12. Buhck Recycling Sp. z o.o.
    ul. Romana Maya 1, 61-371Poznań

13. Zakład Usług Produkcji i Handlu
    inż. Jan Stanisław Górliński

ul. Moniuszki 85, 06-200 Maków-Mazowiecki

14. Usługi Remontowo – Budowlane
    Jan LOREK
    Tczów 88, 26-706 Tczów

15. Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „ALMAX" Sp. z o.o.
    ul. Wrocławska 3, 26-600 Radom

16. „KAN-POL" P.P.H.U.
    Iwona Łosiewicz
    ul. Storczykowa 30, 20-143 Lublin

17. Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych
    „WOD-BUD" Sp. z o.o.
    ul. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik

18. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe
    „DACHMEX" Kamil Wojewoda
    Sarny 28 A, 08-504 Ułęż

19. Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych
    BLACHARSTWO MONTAŻOWE
    Ryszard Szczotka
    Sarny 28A, 08-504 Ułęż

20. Firma Handlowo-Usługowa „WIKI"
    Agnieszka Majda
    ul. Sobieszowska 10A, 58-560 Jelenia Góra

21. Transport-Metalurgia Sp. z o.o.
    ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko

22. „ALBEKO" Sieger Spółka Jawna
    87-510 Kotowy, gm. Skrwilno

23. PPHU „ABBA-EKOMED" Sp. z o.o.
    ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń

24. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe
    PLASIMET-PANORAMA Sp. z o.o.
    ul. Fabryczna 9, 05-084 Leszno

25. Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowo-Handlowe
    „WOMAX"
    ul. Zielna 3, 26-600 Radom

26. Zakład Budowlano-Usługowo-Handlowy
    Jerzy Michalski
    ul. Skłodowskiej 17 A m. 10, 26-600 Radom

27. „HYDROGEOTECHNIKA" Sp. z o.o.
ul. Ściegiennego 262 A, 25-116 Kielce

28. Zakład Remontowo-Budowlany „AMBROŻY" S.J.
Wiesława Śliwińska, Kazimierz Ambroży
ul. Meissnera 1/3 lok. 222, 03-982 Warszawa

29. RAMID – Mirosłał Dec
ul. Kowalskiego 1/54, 03-288 Warszawa

30. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe
„JUKO" Jerzy Szczukocki
ul. 1 go Maja 25, 97-300 Piotrków Trybunalski

31. Firma Wielobranżowa WOLT CENTER
Grzegorz Lewandowski
Nowa Biała 1a, 09-411 Stara Biała

32. „GAJAWI" P.P.H.U.
Gabriel Rogut
ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź

33. Sintac-Polska Sp. z o.o.
ul. Armii Krajowej 86, 05-0750 Warszawa Wesoła

34. Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o.
ul. Graniczna 6 Reguły, 05-816 Michałowice

35. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT" w Warszawie
ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa

36. Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu
„CARO" w Zamościu
ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12, 22-400 Zamość

37. ALGADER Hofman Spółka z o.o.
ul. Wólczyńska 133 budynek 11B, 01-919 Warszawa

38. Zakład Remontowo Budowlany Stanisław Karolczak,
ul. Przełajowa 10/56, 94-044 Łódź

Załącznik Nr 3

WYKAZ SKŁADOWISK PRZYJMUJĄCYCH ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST (*źródło: baza danych Ministerstwa Gospodarki*)

Województwo	Gmina	Miejscowość
dolnośląskie	Wałbrzych	Wałbrzych
dolnośląskie	Oława	Godzikowice
świętokrzyskie	Tuczępy	Dobrów
lubelskie	Poniatowa	Poniatowa Wieś
lubuskie	Gorzów Wielkopolski	Chróścik
małopolskie	Bolesław	Ujków Stary
małopolskie	Tarnów	Tarnów
mazowieckie	Sierpc	Rachocin
podkarpackie	Radymno	Młyny
podkarpackie	Pysznica	Pysznica
śląskie	Knurów	Knurów
śląskie	Świętochłowice	Świętochłowice
śląskie	Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza
zachodniopomorskie	Sianów	Sianów
warmińsko-mazurskie	Zalewo	Półwieś
wielkopolskie	Trzemeszno	Pasieka
wielkopolskie	Konin	Konin
zachodniopomorskie	Myślibórz	Dalsze
zachodniopomorskie	Marianowo	Marianowo
lubelskie	Kraśnik	Kraśnik
kujawsko-pomorskie	Pruszcz	Małociechowo
podlaskie	Miastkowo	Miastkowo
łódzkie	Radomsko	Jadwinówka
kujawsko-pomorskie	Włocławek	Włocławek
dolnośląskie	Żukowice	Głogów
łódzkie	Kleszczów	Bagno-Lubień
śląskie	Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza
pomorskie	Słupsk	Bierkowo

W latach 2009 – 2032 planowana jest budowa 56 składowisk odpadów zawierających azbest lub kwater do składowania odpadów zawierających azbest. Pojemność składowisk, ich lokalizacja i ilość na danym terenie zależą od decyzji jednostek samorządu terytorialnego i powinny być uwzględnione w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. W kolejnych latach planowana jest budowa 4 składowisk odpadów (województwa: podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie) o łącznej pojemności kwater 89 240 m³.

Wykaz przygotowywanych składowisk odpadów zawierających azbest:

Nazwa składowiska Lokalizacja	**Nazwa i adres zarządzającego składowiskiem**	**Projektowana pojemność składowiska [m³]**
Kozodrza gm. Ostrów	Zakład Usług komunalnych w Ostrowie	17 740
Składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest na terenie składowiska odpadów komunalnych w m. Korytki gm. Jedwabne	Komunalny Zakład Budżetowy ul. Mickiewicza 4, 18-400 Jedwabne	I etap - 20 000 II etap - 21 500
Kwatera na odpady zawierające azbest	Zakład Utylizacji Sp. z o. o. w Gdańsku ul. Jabłoniowa 55 80-180 Gdańsk Szadółki	b.d.
Składowisko odpadów komunalnych Świętochłowice – teren po eksploatacji hałdy Huty „Florian"	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice	30 000

*źródło: Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa, lipiec 2009